

Sunde børnefællesskaber – i dagtilbud

Resume til Tønder Kommunes § 17, stk. 4-udvalg – Kim Jerg (KJER) – mandag d. 14. september 2026

Gennem mange år har dagtilbudsområdet været stærkt på vej væk fra sit *barndomspædagogiske* grundlag. Det ser jeg fx i måderne hvorpå de følgende sving sætter sig igennem: (1) En benhård læringsdagsorden; (2) En stigende anvendelse af digitale kortlægnings-værktøjer, samt (3) en neuropsykologisk, positivistisk menneskeforståelse. Fælles for de tre sving er at de har det med at gøre mennesker til objekter.

Det rette, mener jeg, er at holde fast i det pædagogiske grundlag og videreudvikle en relationel, anerkendende og verdensvendt pædagogik. Det er kendt tankegods, ikke nye, smarte ideer. Med mit oplæg søger jeg at begrunde hvorfor og hvordan pædagogik (!) kan være svaret på en række aktuelle udfordringer.

Mit synspunkt er at **sunde fællesskaber** består af **sunde mennesker** der kan leve sammen i **et sundt miljø**. Uanset hvordan det søges realiseret, forudsætter det et fælles formål og et kontinuerligt pædagogisk udviklingsarbejde. Det kender dagtilbudsområdet ligeledes til, det er ikke noget nyt.

Nedenfor sammenfatter jeg hvordan denne pædagogik kan bidrage til menneskelige fællesskaber:

- 1 Hvordan er en verdensvendt pædagogik svar på nogle af tidens store udfordringer?
- 2 Hvordan bliver mennesker livsduelige? (Ved at blive set, hørt, forstået og holdt af som dem de er!)
- 3 Hvorfor er det en væsentlig pædagogisk opmærksomhed at styrke børns [og unges] selvfølelse?

Fra de bliver født, er børn kompetente. De har evner som ved at blive støttet kan udvikle sig livet igennem. Fx til at kommunikere. Børn lærer at forstå sig-selv-i-verden i mødet med omsorgspersonerne. *Livsduelige* bliver de ved at blive set, hørt, forstået og holdt af som dem de er – af forældre og pædagogisk personale.

Livsduelige mennesker har mod til at træde ind i verden sammen med andre, er nysgerrige og fordomsfri.

Derfor er børns perspektiver væsentlige i barndomspædagogikken (se Dagtilbudsloven). Alligevel er den sundeste tilgang måske ikke "barnet i centrum", og heller ikke en fagcentreret pædagogik. Der er mere at hente i en verdensvendt pædagogik (Biesta 2015). Den handler om menneskets *dialog med verden*.

En verdensvendt pædagogik, kort fortalt: *Når vi møder modstand, lærer vi, at den verden, vi lever og agerer i [... er] en grundlæggende Andethed [...] at der så at sige "står noget i vejen for en" (Biesta 2015, s.113).*

[Man kan forholde sig på tre måder... 1] forsøge at overvinde det, der yder modstand [... 2] vige tilbage for det, der modsætter sig [... eller 3] forblive i den frustrerende gråzone mellem de to ekstremer, verdensdestruktion og selvdestruktion [... en verdensvendt pædagogik] må hjælpe barnet med at forblive i denne mellemzone (Biesta 2015, s.113-114).

Børn i dagtilbud lærer grundlæggende på andre måder end større børn. Skoledidaktik hører ikke hjemme i dagtilbud; det er krop, sanser, emotioner; det er muligheder, udforskning og refleksion i mødet med verden. Børn lærer af uformelle læreprocesser, sammen med andre børn og sammen med voksne der *kan noget*.

[Vi kan] skelne mellem tre kvalitativt forskellige (om end ikke altid adskilte) former for anknytning til verden, nemlig gennem viden, følelse og handling – eller hoved, hjerte og hænder (Biesta 2015, s.112).

Børn har brug for at forstå sig-selv-i-mødet-med-verden – med krop, sanser, følelser, sprog og tænkning.

Når de pædagogiske fagpersoner støtter børn [og unge] i at opbygge en sund selvfølelse, har de tillid til sig selv og deres egne ressourcer, kan stå ved sig selv når verden går dem imod, og er ikke bange for at træde ind i verden – selvom det somme tider gør ondt. For at det kan ske er fagpersonens pædagogiske relationskompetence (Juul & Jensen 2018) og det ligeværdige, personlige lederskab (Juul 2017) afgørende.

Det går en relationel, anerkendende, verdensvendt pædagogik ud på. Kort fortalt.

Kilder i udvalg

Biesta, G. (2015). Hvad skal vi stille op med børnene? I: J. Klitmøller og D. Sommer (red.), *Læring, dannelse og udvikling: kvalificering til fremtiden i daginstitution og skole* (s.105–122). Hans Reitzel.

Juul, Jesper (2017). *Førerulve. Det livsvigtige lederskab i familien*. Akademisk Forlag.

Juul, Jesper & Jensen, Helle (2018). *Pædagogisk relationskompetence*, 3.udg., Akademisk Forlag.

Rothuizen, J.J. & Togsverd, L. (red, 2023). *Det pædagogfaglige miljø. Et uenighedsfællesskab*. Akademisk.